

'Maak Samenwerken om maatschappelijke vraagstukken op te lossen
gemeentelijke oplossingen haalbaar en schaalbaar'

Wim Willems is sinds 2018 wethouder namens Lokaal Apeldoorn in de grootste gemeente van de Veluwe. In zijn portefeuille zitten onder meer de onderwerpen publieke dienstverlening, ICT en communicatie. Hij is voorzitter van de G40 themagroep Smart Cities en lid van het VNG College van Dienstverleningszaken. Wat zoekt een bestuurder met een lokaal politiek profiel buiten de gemeentegrenzen?

Is de portefeuille dienstverlening en ICT een straf of een zegen?

Willems: 'Voor veel bestuurders is het misschien een straf, maar ik zie het als een kans omdat dienstverlening, ICT en communicatie op alle beleidsterreinen impact hebben. Voor informatie over bladblazen heb je een goede website nodig, voor vragen over mobiliteit moet je weten hoe je burgerparticipatie organiseert. Ik zie dat de gemeente vaak nog traditioneel automatiseert gericht op dienstverlening en bedrijfsvoering. Zelf heb ik een achtergrond in het bedrijfsleven waar ICT is gericht op de business en wordt ingezet om een product te verkopen. ICT draagt daar dus bij aan het hoofddoel van de organisatie. Doordat maatschappelijke vraagstukken bij gemeenten veranderen neemt het belang van ICT oplossingen toe. Dat is een positieve ontwikkeling die mij als portefeuillehouder de gelegenheid biedt om aan tafel te schuiven bij andere domeinen.'

Waar moet een gesprek over digitalisering en data voor jou over gaan?

Ik wil focussen op concrete vraagstukken en nadenken hoe we die met behulp van digitalisering kunnen oplossen. Bijvoorbeeld met de inzet en ontwikkeling van onze gebiedsmonitor kan je binnen enkele weken al veel sturingsinformatie krijgen. Dat klinkt als een eenvoudige businesscase, zeker als je beseft dat zo'n beleidsproces soms wel een jaar duurt als je het zonder data probeert op te lossen.

Toch merk ik dat ICT nooit op de raadsagenda staat, terwijl we met zaken zoals datagestuurde werken zoveel vraagstukken slimmer kunnen oppakken. Daar moeten we als gemeentebestuur vaker het gesprek over voeren.

Welke kansen biedt data voor gemeenten?

Het voordeel van datagestuurde werken is dat je actuele trends raadpleegt in plaats van eenmalige peilingen. Als wethouder mobiliteit weet ik nu dat ik geen milieuzone nodig heb omdat ik dat met sensoren continu kan meten. Daardoor kan ik de eenmalige meting van het RIVM in de juiste context plaatsen. Digitalisering in de buitenruimte verschaft ons steeds meer inzichten. Zo gebruiken wij tien sensoren om het geluid van Lelystad airport te meten. Hieruit bleek ook dat het verkeersknooppunt in de buurt grote impact heeft op geluidsoverlast. Met die kennis pak ik dat probleem nu ook aan. Een ander voorbeeld is onze gebiedsmonitor waarin zowel objectieve als ook subjectieve data zitten. Die combinatie is nodig omdat data zonder interpretatie weinig inzicht oplevert. Zo zagen we een wijk zonder voorzieningen in onze data, maar bleek dat deze wijkbewoners onder de spoortunnel door fietsen naar de supermarkt om de hoek. De spoorlijn was in onze data een gebiedsgrens terwijl die in de leefomgeving niet als zodanig wordt ervaren. Als je dat soort inzichten niet toevoegt aan de data dan trek je verkeerde conclusies.

Hoe ga je om met de ethische aspecten van datagestuurde werken?

Om de ethische aspecten van datagebruik te duiden heb ik vorig jaar uitgebreid met onze gemeenteraad gesproken over alle dilemma's die hiermee samenhangen. Dat gesprek werd gevoerd aan de hand van hele praktische situaties. Bijvoorbeeld, als je weet dat iemand eenzaam thuis zit, mag je dan zo maar aanbellen om hulp aan te bieden? Ik voer dat soort gesprekken ook met inwoners en benut de landelijke inzichten van onderzoeksbureaus en kennisinstellingen over digitale ethiek. Wat mij daarbij opvalt is dat het gesprek over ethische kwesties niet gaat over gelijk hebben, maar over respect hebben voor elkaars mening. Ik denk niet dat we nu behoefte hebben aan één landelijke richtlijn voor digitale ethiek. Natuurlijk is het goed als er enkele kaders zijn, maar de invulling daarvan vindt lokaal plaats en vergt enige tijd om met elkaar te verkennen.

'Het gesprek over ethische kwesties gaat niet over gelijk hebben, maar over respect hebben voor elkaars mening.'

Wim Willems is voorzitter van de G40 themagroep Smart Cities en lid van het VNG College van Dienstverleningszaken

Welke rol zie je voor jezelf binnen het College van Dienstverleningszaken weggelegd?

Ik heb als bestuurder van een lokale partij met iets meer kennis van IT een bijzondere achtergrond en benut dat unieke profiel om het verhaal van de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering

'Het gaat dan niet meer over data maar over de toepassing en meerwaarde daarvan.'

(GGU) beter uit te leggen. Als College zijn we niet alleen maar bezig met het vaststellen van gemeentelijke standaarden, maar ook met het verstevigen van de positie van het GGU programma bij alle gemeenten. Dat vergt de juiste mix van mensen, waarbij zowel mensen met alsook zonder kennis van digitalisering aan de gezamenlijke beweging bijdragen. In ons gesprek leggen we de nadruk op de meerwaarde van gebruik in plaats van de functionaliteit van de oplossingen. We verbinden digitale oplossingen aan actuele maatschappelijke vraagstukken. De Monitor Sociaal Domein biedt bijvoorbeeld een datagedreven oplossing die direct inzicht biedt in kosten van deelnemende

gemeenten. Het gaat dan niet meer over data maar over de toepassing en meerwaarde daarvan. Dat is een positieve beweging waarvan we er meer nodig hebben.

Wat ga je dit jaar doen om de gezamenlijke gemeentelijke uitvoering een stap verder te brengen?

Ik ga met de business in de domeinen in gesprek over ICT-oplossingen. Vraag is hoe we ervoor gaan zorgen dat de domeinen onze uitgestoken hand vastgrijpen. Ik probeer de gezamenlijke beweging te versterken door mijn collega's bij de G40 en netwerkverbanden te bezoeken en daar de oplossingen die (bijna) klaar zijn neer te leggen. Dat vraagt om andere communicatie, want bij een complex thema als de Common Ground zapt de gemiddelde bestuurder weg, dat is niet ons verhaal. Leg ons uit wat je er aan hebt, niet wat het is! Dus zet de Common Ground vooral in om vraagstukken in de jeugdzorg op te lossen, maar praat niet met bestuurders over wat er zich onder de motorkap afspeelt.

Hoe bepaal je of de gemeente iets zelf doet of samenwerkt?

Ik ben mij ervan bewust dat ik als gemeente alleen niet alle maatschappelijke vraagstukken kan oplossen. Laat iedereen een stukje van de puzzel doen en deelbare oplossingen als netwerk van gemeenten samen organiseren. Als bestuurder zijn voor mij twee vragen van belang: is een

oplossing haalbaar en schaalbaar? Door elkaar te vertrouwen krijg je beschikking over veel meer oplossingen waar je direct wat aan hebt. Gebruik bijvoorbeeld het dashboard ondermijning van de gemeente Tilburg of benut de gebiedsmonitor van de gemeente Apeldoorn. Het lijkt mij verstandig dat we niet allemaal met dezelfde dingen bezig zijn, maar focus leggen op samenwerken en hergebruiken. Dat is misschien wel een opmerkelijke uitspraak voor een wethouder van Lokaal Apeldoorn die de autonomie van de stad belangrijk vindt. Maar voor mij is het de vraag over welke vraagstukken ik mijn autonomie wil bewaken. Als we het hebben over ICT is dat voor mij steeds vaker geen lokaal vraagstuk meer en werk ik graag samen met andere gemeenten in het land.

Meer weten

Lees hier de voortgangsrapportage van het programma Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU)

'Door elkaar te vertrouwen krijg je beschikking over veel meer oplossingen waar je direct wat aan hebt.'